Број 9. У Новом Саду, у суботу 12. јануара 1908. Година XLIII.

„Застава“ излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 70 пот. а четврт године 8 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 3 кр. 26 п. на четврт године 9 круна 75 пот.
За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за кола године 2 круне, на целу годину 4 кр. а за стране земље годишње 6 круна 50 пот.
Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

(Вечерњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. одсваке врсте оваких ситних слова

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чавића Администрација „Заставе“ налази се у кући, де је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 2

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

Позив на претплату.

1. јануара 1908. године отварамо нову претплату на прву четврт.

„Застава“ излази два пут дневно, а стаје као и до сад на три месеца **8 круна** за све оне који желе, да им се „Застава“ **дневно један пут** поштом шаље, а на месец дана **2 круне 70 потура**. — За оне, који желе, да им се лист шаље **два пут дневно** поштом стаје **9 круна 75 потура на три месеца**

За Нови Сад стаје „Застава“, кад се два пут дневно шаље лист кући, **9 круна на три месеца.**

Ми ћемо и даље чинити све што можемо, да одржимо „Заставу“ на оној висини, која одговара угледу народа и радикалне странке и молимо све пријатеље листа да нас у овом послу помогну

Обраћамо нарочиту пажњу на „Заставине“ **бројеве од петка, вечерњи и јутарњи број уједно**. Овако проширени народни бројеви доносе расправе о задругарству, привреди, о народном здрављу, о правним поукама и т. д Ти се бројеви удешавају за најшире кругове а претплата за њих стаје **4 круне годишње а на три месеца 1 круна**.

Најлакше се претплаћујемо **поштанском упутницом**

По решењу управе, лист се ником **не сме** давати на вересију.

У Новом Саду, децембра 1907.

Уредништво и администрација „ЗАСТАВЕ.“

Криза у Бугарској.

Бугарска влада дала је оставку Кнез Фердинанд саветује се са вођама бугарске опозиције у погледу састава нове владе Та саветовања трају доста дуго Кнез Фердинанд ставља велике захтеве, па зато криза и траје тако дуго Кнез Фердинанд навикао је, да се његова слуша у сваком спољне политике и мађедонског питања, погледу Он хоће да влада сам, а мини онда ће он примити владу Ништа не стри да буду машине, које извршавају чини што је његова странка имала само слепо његове заповеди Од вођа опозиције једног посланика У Бугарској је бирачка тражи он, да му се на то обвежу. Људи, којима је стало до народног добра и среће, устежу се, да буду слепо свест доста слабо развијена. Изборни су срезови пак тако заокружени, да свака ор ђе размаженог кнеза, који води чисто влада може при изборима створити себи личну политику. Тврди се, да је велика већину Можда ће се пак Малинов удружити сметња и мађедонско питање. Кнез Фердинанд се у том питању управља према бечкој политици, а опозиционе странке у Бугарској имају самостално мишљење и у том питању

У Бугарској има сада више опозиционих странака, које би могле да приме владу Ту је у првом реду народна странка У овој је странци највећи део интелигенције и млађих људи Воде је Гешов, Тодор Тодоров и Марков С њом симпатише и бивши посланик у Цариграду Начовић У њеној су служби и најбољи бугарски новинари Мађаров и Михајло Георгијев. Ова је странка поред свег притиска стамбуловске владе имала у народном собрању 32 посланика. Гешов важи као најбољи финансијер у Бугарској Но баш зато, што су вође ове странке само стални људи, кнез Фердинанд не воли их. Он призива прваке те странке али Гешова не зове у двор Разуме се, да је то увреда за народну странку.

Све друге опозиционе странке слабо су биле заступљене у народном собрању Либерална странка којој је вођа Радославов, имала је само 1 посланика Цанк висте 2 Тончевљева група и радикали по 4, а демократе 1 посланика Кнез би најрадије предао владу Радославову, али он је јако омражена личност због своје насилничке владавине који је при том прохарчио многе милијоне Радославов је лично одан кнезу Говори се, да највише изгледа има Малинов, вођа демократске странке Ако се погоди са кнезом у погледу политике и мађедонског питања, онда ће он примити владу Ништа не чини што је његова странка имала само једног посланика У Бугарској је бирачка свест доста слабо развијена. Изборни су срезови пак тако заокружени, да свака влада може при изборима створити себи већину Можда ће се пак Малинов удружити још с којом странком, да би био јачи

Нова влада ће имати велике тешкоће да савлада. Петогодишња владавина Стамбуловљеве странке оставља несрећено стање у земљи Испуњавајући сваку жељу кнеза Фердинанда влада Стамбуловљеве странке починила је велике покоре Земљи је натоварен дуг од 120 милијона лева. И поред свега тог државне су касе празне Требаће дакле нов зајам. Јавна је тајна, да су се сви министри и њихови пријатељи за пет година своје владавине обогатили јако. Кнез је пустио, да се користе по вољи Њему је главно било, да му слепо служе. Незадовољство је врло велико у народу. Свима је догрдило насиље Колико је огорчење било велико, показало се при ђачким демонстрацијама, кад је отворено ново позориште у Софији Због тога је затворено свеучилиште Министра-председника Петкова убише. Прогоњени су учитељи и професори. Влада је покушала да отвори свеучилиште, али отпуштени професори и ђаци не хтедоше се вратити, док свеучилиште не добије своју слободу Влада је и у том погледу претрпела пораз

Друга владавина Стамбуловљеве странке није била ништа боља од прве. Насиља и упропашћивање финансија — то је било њено обележје. Поред тога спољна је политика била противсловенска Друга влада Стамбуловљеве странке отпливала је као и прва у бечке воде. Кнез Фердинанд је услед те политике стекао благоволење бечке дипломације Беч је Фердинанда у свему одликовао као потпуно независног владаоца Бугарска је уживала

ПОДЛИСТАК.

АРХИМАНДРИТ ИЛАРИЈОН РУВАРАЦ.

(Нови прилози за његов животопис.)

III.

Иларијон Руварац био је, као што је познато калуђер, који је дуго година службовао на двору патријарха Рајачића, Маширевића, за време администратора Арсенија Стојковића и Никанора Грујића, патријарха Ивачковића, Германа Анђелића и Ђорђа Бранковића Под овим последњим умро је 8. (21.) августа 1905. Од почетка па до своје смрти живео је скромно и без великих потреба. Као архимандриту дозвољавала су му средства да и коју другу потребу подмири, али његове потребе нису биле ни онда порасле, кад је настојатељем врло имућног манастира био. Његово јелично поштење било у Грчетегу кроз свих тридесет година тако велико, да је важио као пример за све калуђере у фрушкогорским манастирима. Његова гардероба није била већа и скупља него каквог свештеника са села. Није био ни гурман на добру чашу вина, добру цигару или каву. Све је било као код обичних људи средњег сталежа. Није марио ни клевету ни улагивање, ни сујету, ни разметање, и где је једно или друго опазио ту је знао дотичном у брк рећи.

Политичних начела није имао, нити је марио за политичну и парламентарну борбу, *нити је умео у опште политички мислити.* Ова последња мана сметала му је у његовом књижевном раду у великој мери *и њој се има приписати слабост многих његових радова.* Он је у људима, који су с политиком имали посла, гледао лутке, које се помичу по завовести једне треће и веће особе, или неваљалце, који се отимају за места и власт. За правиле, по којима се људи у политици, парламенту и јавном положају крећу, он није знао. Он није знао шта је јаван, шта народни, шта верски, шта политични, шта партајски интерес. Зато је, дошав у хрватско-славонски сабор 1885. г. играо улогу гледаоца. После смрти Стеве Димитријевића краљ јавног бележника у Руми, изабран је он на његово место, ако се не варамо у добричачком (каснијем хртковачком) котару за народног посланика у Загребу. Он се је овог посла нерадо примио, али га најпосле склониште да се заступства прими. Како је изабран са програмом народне, онда владине (грофа Куен-Хедерваријеве) странке то је био члан онда шње већине.

У овом положају остао је само две године. Кад се сабор у мају 1887. распусти и нови избори у јуну исте године обављаше, не дође Иларијон више у сабор. Није ни тражио да дође. Био је као што је више пути говорио »сит швиндла«. По правилима свих већих политичких странака, влада у свакој странци извесна дисциплина, која често чланове дотичне странке ограничава у слободи свог политичког кретања. Што већина странке закључи, томе се мањина мора покорити. По кад што има и натеге, али у правилу се мањина већини странке покорава. Да се види, како ће сутра тећи гласање на пр. држе се пробе, говорници износе главне моменте из својих говора које ће сутра држати и т. д. То је Руварац морао својим очима гледати.

Кад га је писац ових редова једном запитао како му се то допада, одврати му Иларион: »Како? као и свави швиндл. Ја сам се снебивао кад сам видео шта се све иза лђа јавности ради. То није за поштеног човека!« Али му се није допадало ни она опозиција радила. Баш у то време био је живот у хрватском сабору доста буран. Такозвани српски закон, којим је изједначена ћирилица с латиницом и Србима у Троједници признато право да се својим писмом кроз све инстанције служе, постао је у ово доба кад је Иларион био члан сабора.

Али се он с парламентарним обичајима и политичним кулисама није могао никако спријатељити. Њему је у јавном животу изгледало све као намештено. Као што многи велики историци, он се с додиром јавности није знао користити. Њега је срце вукло у самоћу и он се, свршив као народни посланик и политичар, ратосиљао што је видео. *Он није знао, да је све што се збива, историја* и да су добри и лоши актери с којима је седео у сабору, онаки исти, као и Ђорђе Бранковић, Чарнојевић и Шавабента, да богме у свом жаверу и у другим приликама. Да је и он један од оних који поред догађаја касају и да је *и он кумовао једном историјском закону о ћирилици,* то му није било познато. За њега је било све »швиндл«, што није ишло правим путем него кривим и обилажењем. Зато је онако криво схватио догађаје од 1690. године, ондашње људе и догађаје; зато му је био Ђорђе Бранковић »швиндлер«, »варалица« и »пробисвет«, себа народа бегство и све што се је онда збило неразум-

потпору бечке дипломације у својим амбицијама Само једна једина жеља кнеза Фердинанда није испуњена. Није му се дало, да метне на главу краљевску круну и прогласи потпуну независност Бугарске. То би променило берлински уговор, а бечка дипломација неће то дозволити ни у ком случају За њу је берлински уговор драгоцено благо, јер је добила Босну и Херцеговину.

Да би ову своју противсловенску политику омилио Бугарима, Фердинанд је потпомогао рад бугарских комита у Македонији и потпиривао шовинизам. Услед тога су охладнели односаји између Србије и Бугарске. Колико пак служи Фердинанд бечкој политици види се и по томе, што је из Београда опозвао Ризова, који је био пријатељ српско бугарске слоге, а послао отвореног непријатеља Тошева, који је у Македонији помагао бугарске комите кад су ови убијали српске прваке. То је последње дело стамбуловске владе Новој влади треба да буде прва задаћа, да промени унутрашњу и спољашњу политику. Унутри слобода а споља пријатељство са Словенима, то је једина народна политика у Бугарској. Најглавније пак мора бити, да се Бугарска и Србија измире Ако то не буде Македонија неће бити ни српска ни бугарска. Она ће бити плен бечке политике. =

Доле образину!

Пустоловинама самосталско браниковачке клике никад краја Нарочито у автономији починише силне покоре. Да се одрже на површини, нису презали ни од каквих срестава. У свако су доба били готови, да запале нашу автономну зграду и да је руше. У том послу био им је учитељ поп патријарх Бранковић. Он их је упућивао како да се одупру законитим наредбама законитих автономних власти. Њему је то требало, да докаже како смо неспособни за автономну управу. Како им се што није свидело, а они су послали призив влади и тако увлачили владу у автономију То су радили нарочито у архидијецези, пакрачкој и темишварској епархији. Сваки се Србин са гнушањем сећа њихова рада против потврде закључака последњег народног сабора. Удружише се са Политом, да заљубав Георгију Бранковићу и клерикалцима осујете потврду ових важних, по автономију и народ спасоносних закључака. Ово се издајство мора жигосати.

Овакав рад толико их је занео, да су већ обневидели Не могу да се освесте и окану те гадне работе Најновије им је дело Анатолијева пустоловина у архидијецези. Српски народни сабор укинуо је ону епархијску скупштину у архидијецези, која је изабрата 1906 године. Док није било сабора, самосталко браниковачка дружина по савету патријарха Бранковића отказала је послушност саборском одбору изговарајући се: да је епархијска скупштина одговорна само сабору. Кад је пак сабор уништио њихову незаконити епархијску скупштину, онда не признају више ни сабору право надзора, него против саборског решења шаљу призив угарској влади, оној истој влади, коју толико по својим органима нападају. Иако октројка у саборском устројству јасно каже, да се само против решења саборског одбора може слати призив влади, самосталци улажу призив и против решења саборског. Њихов присталица, шидски парох Милошевић, учинио је то по њиховом упуству.

Може ли бити веће бруке! Саборски одбор извршујући саборско решење позива их, да распишу избор за епархијску скупштину, али они неће Шаљу призив влади и стварају анархију Не боле њих, што архидијецеза годину дана већ нема своје управе Нека пропадне све, кад није како они желе. А они су тиме учинили услугу и својим савезницима у калуђерству, који би и даље да арче без надзора Но саборски је одбор учинио крај тој анархији. Нова епархијска скупштина изабрала је нову управу Да би осујетили рад те нове управе, подметнуше архимандрита Анатолија, да саво е разрешену конзисторију Нека буду две конзисторије, да не би могла радити ниједна. А на чему оснива Анатолије своју акцију? Он вели, да је против саборског решења послат призив влади и зато саборско решење не важи. Рече и остаде жив Доносимо у целини допис архимандрита Анатолија, из кога се види, како је ниско пала та дружина Допис гласи овако:

Господину

члану архидијецезалне конзисторије

у . . . . . .

Српски православни народно црквени сабор је у својој XXII. седници од 31. јануара (13. фебруара) 1907. год. уништио рад архидијецезалне епархијске скупштине од 30 новембра (13. децембра) 1906 год. Против истог закључка саборског уложен је на кр. угарског министра-председника у Будимпешти призив, који до данас није још решен. Но српски православни народно-црквени саборски одбор не обазирући се на то, што је уложен против горњег саборског закључка призив спровео је сам закључком својим од 1. (14.) дец. 1907. бр. саборског одбора 7638/ 725 ex 1907. протузаконите изборе за нову епархијску скупштину архидијецезе карловачке. И против озог незаконитог закључка саборског одбора уложили су путем архидијецезалног административног одбора три члана епархијске скупштине од 1906. године на краљевског угарског министра - председника у Будимпешти свој призив, но овај призив до данас још није решен, те како се ствар о уништењу епархијске скупштине од 1·06. год. налази још sub judice, то се има епархијска скупштина од 1906. сматрати за закониту и легалну до решења горе спорног под призивом налазећег питања о истој епархијској скупштини. Те како се силан и огроман материјал налази на решењу код ове конзисторије, то ми је част овим позвати Вас . . . . . , да у седницу архидијецезалне конзисторије која ће се држати у Карловцима 6. (29.) и следећих дана јануара о. г. неизостанно дођи изволите, или у противном случају свој недолазак одмах да изволите овамо пријавити.

Архидијецезална конзисторија

у Карловцима 8. (21.) јануара 1908

Анатолије Јанковић

подпредседник архид. конзисторије

Дакле од владе очекује та жалосна дружина свој спас У „Бранику“ и „Србобрану“ грме против владе, а од ње траже помоћ Увек су они били дволични. Пред народом праве се јунаци, а преко чика Стеве и сличних траже од владе милост Тај исти чика Стева за њих је велики родољуб и онда, кад се клања бану Рауху Њега хоће да помогну у шимановачком срезу истицањем кандидата, који нема изгледа да победи Њима не смета, да остану у коалицији са Кукуљевићем, који честита Рауху именовање, и Шурмином, који му иде на поклоњење. Њима је изврстан родољуб и стари опробани Куеновац Н Петровић Њихови су савезници и сомборски либерали, који су својски помагали пок Дракулића, одушевљеног присталицу грофа Тисе.. Цела гарда патријарха Бранковића, која је служила и служиће свакој влади њима се допада Преко ње они раде код владе, да осујете успешан рад последњег сабора Али осује им труд. Правда ће победити, а они ће остати осрамећени, преврени. Доста је већ било њихових ујдурми. Народ их је добро познао па зато им довикује: Доле образину, самосталска господо!

Закључци српског народног црквеног сабора.

Синоћни „Пештански Лојд“ доноси ове редове: Данас у 1 сат по подне састала се у саборници, у салону министар пред-

---

љиво и изврнуто.

Из истих разлога није разумевао оно што се је за његово време збило и што је својим очима гледао и доживео. Није марио ни једну од ондашњих странака па ни «клерикалце« и ако је сам био калуђер и дошао у манастир, на место вође ондашњих клерикалаца. Народни покрет и тежња народна да преломи са старијим добом, да спреми себи услове за бољу будућност, били су му несимпатични и није био једаред случај да је против оних роптао и викао, који су то ново доба спремали и спремили. И ако је, по речима Радонића, *био нека врста радикала у књижевности и историјографији*, свде рушио «лажну и фиктивну прошлост« српског народа, *у политици је био конзервативан*, шта више и реакцијонаран. ако код њега у опште може бити говора о политици и политичком мишљењу. Оно што је он по који пут о политици и политичним догађајима говорио, било је тако неспретно, да је обично кулминовало у томе, да је све што се збива «швиндл«, а они који су политику правили «швиндлери«. Писац ових редова прочитао је бар три стотине писама Иларијонових и ни у једном није могао наћи ма какав политичан аперси или реченицу, из које би се могло разабрати да је продро у дневне догађаје, да им је нашао мотив и да је овај знао довести у свезу са догађајима који из даље стоје. *А као што је познато, политички догађаји ретко ничу сами од себе, него имају у правилу везе са даљима, са добом у коме се збивају а често хватају и по добу и простору много даље, него што се то обичним посматрачима чини.* Његовом «критичком оку« измакло је, да борба српска у земљама угарске круне око аутономије и цркве допире до доба Ђорђа Бранковића, Арсенија Чарнојевића и привилегија, и да обојица у ствари нису ништа друго хтели, него оно што су 180 година касније желили и захтевали Милетић и народна странка; и да је цело раздобије од 1690. до 1870. управо испуњено жељама и тежњама ова два српска првака XVII. века, од којих је први добио назив »швиндлер« и »варалица« од благодарног потомка — Иларијона.

Његов политички хоризонт био је зато врло ограничен, његов суд о догађајима прошлости неврео и сићушан *и услед тога његова спрема за историка недовољна, да не кажемо никаква.* И његов онако ревностан ученик Радонић признаје, *да није био историчар*, него да је имао само *„необичан таленат генијалног критичара, код кога пада у очи необично вешто руковање историјским методом и љубав према истини, коју тражи и истражује са жудњом, и која му је више свега“!!*[1]) У ствари Руварац није написао ни једно историјско дело, није расветлио ни један период српске прошлости, није се позабавио ни једном особом из прошлости исцрпно и у свези с добом у којој је живела. Он је само *критиковао изворе, исправљао нетачности српског историка, разгледао веродостојност писаног и писаца по добу и пореклу, сравнио традицију са писаним изворима* и нападао недостатке пређашњих историка или живих противника. *У критици извора показао се као одличан мајстор и то му је позитивна заслуга, која се не оспорава и признаје без икаквог ограничења*; у нападању живих противника пробио је пак тако исто нове путеве, уводећи у књижевност необично банален и сокачки тон, који је *на жалост постао једним делом његове науке и критике* Тешко оном, с којим је он полемисао, било у књижевности било у конверзацији. Професор Радонић наводи из Руварчевог писма од 7. апр. 1905. овај цитат, као неко колективно мнење о свима својим противницима: »....Тјешим се, што се ипак и у српском свету нађе понеко који се не боји уз труц свима анатемама и осудама сервијанских и црногорских празноглавица и сујемудрених незналица — и по гдекојих карловачких и новосадских шкрабала и злобних професорчића — исповедати и казати да се нисам целога века бадава и узалуд трудио и мучио — и кад умрем да нећу сасвим умрети«.[2]) Овако и још нешто горе писао је на неброј места у »епохалном« делу »Кнез Лазар«; слично томе у Ђорђу Бранковићу и за длаку учтивије опет у епохалном делу „Montenegrina“ о којој ће касније бити говора. Но нису боље прошли ни они, који нису с њиме полемисали и који су мање више само као публика гледали »како он своје жртве које се немоћно увијале под његовим ударцима лема. Тако н. пр. Гига Гершић, Љуба Јовановић, Јован Томић и Милутин Јакшић »наклапају«, Лав Толстој му је »дегенерирани и сметени Рус«.[3]) Он критикује о пером и песницом у исто преме.

[1]) Летопис књ. 244. стр. 19.

[2]) Летопис књ. 245. стр. 69.

[3]) Летопис књ. 245. стр. 63.

седника, ужа министарска конференција. На њој су били министар председник Векерле, министар трговине Кошут, министар просвете гроф Апоњи, осим тога државни секретари Тот и Марфи Конференција, која траје још и при закључку листа, претреса закључке српског народног црквеног сабора. Од 2 сата по подне присуствовали су конференцији и српски прваци Томић, Красојевић и Манојловић

— Колико смо ми извештени о овој ствари, конференција је трајала дуго

Др. Красојевић, др Манојловић и Томић заступали су гледиште већине српског народног црквеног сабора и доказивали, да данашње неуређено стање у српској народној црквеној автономији не може више дуго постојати, а да отуда н буде најгрђих последица. — Ми смо још синоћ извештени брзојавно, да су др. Красојевић, др. Манојловић и Јаша Томић задовољни и да су стекли уверење. да ће закључци нашег народног црквеног сабора ускоро бити поднети круни на потврду.

Изборна борба у Хрватској и Славонији.

Из митровачког среза. Радикални кандидат за митровачки изборни срез, др Миша Михајловић посетио је у пратњи професора Павла Миљушевића Шашинце, Вогањ Стејановце и Велике Радинце О томе путовању добили смо овај извештај:

У Вогњу гадочекаше на железничкој станици бирачи из Шашинаца са 5 торо кола, и допратише га у Шашинце, где га је дочекао силан народ са српском заставом. У школи је говорио наш кандидат др. Михајловић свој програмни говор У свом говору је у кратко оцртао становиште српске народне радикалне стр нке и њен програм искупљеном народу протумачио. Кад је завршио свој говор поздрављен је одушевљено из стотина грла са „Живео“ — У 10½ сати пре подне отпутовао је за Вогањ, где га је опет дочекао силан народ и поздрављао громко: Живео наш кандидат, др. Миша Михајловић! Исто тако, као и у Шашинци саслушали су нашег кандидата са особитом пажњом и на свршетку говора одушевљење је било бескрајно. У ½1 сат отишао је у Стејановце у друштву Стејановчана који су га у Вогњу са 5-торо кола дочекали а испратише га и бирачи из Вогња. У Стејановци искупило се и мушко и женско, и мало и велико, пуни одушевљења слушали су говор свога кандидата, који је говорио исцрпно и из душе свега народа. На концу свога говора обећао је др. Михајловић народу да ће ако буде изабран, опет доћи у народ и испитати његове невоље и тегобе и тражиће да се народу у свему помогне, јер је дужност државе да се брине о својим држављанима. У 4½ сата отишао је са Радинчанима, који су пред њега са више кола дошли а Стејановчани га испратише у В. Радинце, где нас је месни свештеник г. Коларовић, са силним народом дочекао и где су са великом пажњом саслушали програмни говор нашег кандидата, и на свршетку су поздравим кандидата са живео др Михајловић. У Стејановцима био је наш кандидат са пратњом гост честитога Стеве Николајевића а у Радинцима код газда-Мишковића где су одсели, вечерали и конаковали! Изглед је за нашег кандидата сјајан.

*

Пишу нам из Негославаца: У уторак нас је походио наш посланички кандидат за изборни котар Нуштар парох Јован Магарашевић и развио је свој односно програм српске народне радикалне странке. Изнео је исцрпно и језгровито становиште те странке које ће заступати у сабору Хрватске и Славоније Сви наши бирачи у општини, осим неколицине који нису били код куће, присуствовали су збору и изјавили, да ће сви гласати само на кандидата српске народне радикалне странке пароха Јована Магарашевића Наши су бирачи сви свесни и разборити људи прожмани чистим српским родољубљем, те ће своју реч и одржати Живео наш кандидат поп Јован Магарашевић.

Из митровачког среза. Митровачки Хрвати истакоше за свога кандидата, православног Хрвата, Душана Поповића. Србождерски „Hrvatski Branik“ топло га препоручује као одлучног борца за хрватски језик и ставља у дужност свима Хрватима, да гласају за њега Није ни чудо Та Поповић се у угарском сабору одрекао српског језика, кад је тврдио, да говори хрватски. Он је рекао, да је Српство излишно, а тиме је Хрватима казао, да ће се „најлакше решити српско питање, кад нестане Срба. Поповића препоручују дакле уредник „Hrvatskog Branika“, коме су српске школе у Митровици трн у оку. Народ види то добро и на избору ће казати своју о Поповићу Колико је Поповић сигуран за свој избор, види се и по томе, што се кандидује у два среза..

Политички преглед.

Компромис са дисидентима. Дисиденти у угарском сабору почели су били већ опструкцију. Та је опструкција јуче легла Дисиденти су обуставили опструкцију услед погодбе са владом Погодили су се да за време док трају делегације, п еговарају са члановима владе и заступницима већине о промени пословника и да се до фебрура та промена не преду зима

Преговоре са дисидентима руководио је министар унутарњих послова гроф Андраши Познато је, да је гроф Андраши ово дана изрекао онако „узгредно“, да ако устраје опструкција, онда мора доћи кров најкраће време до распуста сабора А као што је познато врло, ал врло многи посланици боје се нових избора као ђаво крста. Прво им се може догодити, да не буду поново изабрани, а баш и да буду изабрани избор их кошта између 30 до 100 и више хиљада круна. Платити сваком бирачу подвоз, издржавати га на биралишту, па онда плакати, заставе, пера, кортеши и т д. кошта силних новаца. То су ти такозвани „законом дозвољени издатци“. А како је тамо, где се пређе „мало“ или много и преко тога? Дакле претња грофа Андрашија није била без уплива. Они се нису повукли бог зна како, ал тек су се повукли Неки држе, да ће се доцније повући још јаче, нису хтели ни могли наједаред, а други мисле, да ће марта бити одлучнији. Видећемо.

Промена пословника. Јуче је у угарском сабиру образложио посланик Емил Нађ свој предлог о промени пословника. Он је доказивао, како је то потребно зато, што се данас састављају владе из саборске већине. Кад се још промени изборни закон, онда ће посланици бити прави израз народне воље. Њима треба дати могућност да раде и народњу вољу доведу до победе Зато треба данашњи пословник сабора изменути Не треба допустити, да 20 посланика можда социјалисте, можда други, могу осујетити рад сабора и спречити вољу већине. Сабор је великом већином усвојио његов предлог: Сабор ће доцније одредити дан, када ће доћи предлог Нађов на дневни ред.

Дописи.

Велики Вечкерек. (Удружење српске трговачке омладине.) На св. Богојављење одржана је била овде код нас конференција Срба трговаца и трговачких помоћника ради договора за оснивање удружења српске трговачке омладине. За председника конференције изабрат је био г. Јоца Глигоријевић који је том приликом уједно и замољен био, да у име сазивача реферише о ствари и изнесе циљ, значај и потребу оснивања тога удружења трговачке омладине наше. Г. Јоца Глигоријевић се радо примио те дужности те је својим живим начином говора и темељитим разлозима изнео пре свега важност удружења у опште. По том је разложио шта је трговачки сталеж по себи а поглавито пак од какве је важности тај сталеж у нас Срба по народ наш. Нагласио је, да је трговачки сталеж у нас Срба увек био главна чињеница и да су Срби трговци свагда у свима народним покретима вршили врло видну улогу.

За доказ томе навео је више живих примера за то.

Даље говорио је о јадним друштвеним приликама које данас код трговачке омладине наше постоје, говорио је о жалосним обичајима који се све јаче код омладине наше одомаћују као и о штетним последицама које услед тога бивају.

Све то, вели, да је због тоги што је данас трговачка омладина наша остављена самој себи те нико о њој не води рачуна а зна се да се за младеж лакше лепи зло него добро. С тога не може да замери само омладини за то јер је кривица и од старијих што ови нису будним оком пратили кретање наше трговачке омладине те је нису са странпутица одвраћали и на добар пут упућивали.

Но нада се, да ће помоћу овог удружења, које се основати мисли, све те штетне мане које се код наше трговачке омладине одомаћиле — нестати и да ће тада трговачка омладина наша поћи оном ставом, која јој приличи.

За тим позива све присутне, да својски и топло прихвате ту замисао за оснивање удружења српске трговачке омладине како нам не би ова, као какво сироче и надаље била самој себи остављена.

Пошто се конференција једнодушно изјаснила за оснивање удружења српске трговачке омладине — изабрат је одбор који ће саставити правила за удружење српске трговачке омладине и потом је конференција завршена била.

Не можемо а да овде не изречемо хвалу свима г. трговцима, који су на конференцију дошли те одзивом својим разбудили јачу вољу и снагу, да у започетом раду нашем истрајемо.

Један члан омладине.

Вести из места и са стране.

Догађаји у Русији.

Несретни рат са Јапаном прогутао је Русији већи и бољи део њених ратних лађа. Зато руска влада живо настоји, да што пре створи моћну флоту. До сада је сграђено или се гради 79 ратних крстарица и торпедњача и 20 подморских чунова. Садашња руска ратна флота стоји овако: линиске лађе имају укупно 161.000 тона, крстарице 126.000, торпедњаче 54.000, и помоћне превозне лађе 253.000 тона. Посада износи 47.000 људи. Руска влада је решила, да милијарде изда на изградњу флоте. Али те издатке треба прво да одобри дума. Међутим у думи као да су слабо расположени зато. Сасвим отворено устају против тога октобристе и кадети. И већина листова је противна. Зато влада прибегава својој старој пракси: поручила је члановима думе, ако њен предлог не буде примљен, она ће распустити и трећу думу. — Парница око предаје Порт-Артура постаје све занимљивија. Још једнако се преслушавају сведоци. Сад суд истражује, колико је у порт-артурској тврђави било пред предају здравих и за борбу подобних момака. Сведок ђенерал Горбатовски вели, да се пред предају код војника опажала општа клонулост духа. Ђенерал Стесељ тврди, да је било само 4.000 момака за борбу, осим тога хлебара, пекара, кувара око 3.000. То је исто рекао и ђенерал Горбатовски. На то је Стесељ узвикнуо; „О свему сам истински известио цара. — Известио сам га само о броју бајонета, а не и о броју болесника“. — На то устане ђенерал Смирнов и рекне, да је после предаје Порт-Артура у Јапан пренето 32.000 заробљеника, од тога су били само 20 процената болесници и рањеници. А број бајонета износио је 12.000. Стесељ је хтео да побије ове Смирновљеве тврдње, али је суд одмах приступио преслушању других сведока у истој ствари.

Раздор између самосталаца у Србији.

„Победа“ јавља, да је међу самосталним радикалима дошло до раздора услед једног предавања професора Скерлића. Један део самосталних радикала остаће веран „Одјеку“ под вођством Јаше Продановића, а други део скупља се око „Дневног Листа“, а вођа ће им бити Скерлић. У колико је истинита ова вест, показаће будућност. Одговорност за истинитост ове вести припуштамо „Победи“.

Из француске колоније Тонкинга.

Француска влада сазвала је у својој колонији Тонкинг (Стражња Индија) саветодавну комору од 40 чланова. Избори за ту комору већ су извршени, и из њих се види, да је од 37.000 бирача у изборима више од девет десетина имало учешћа. Из овог се види, да се урођеници живо интересују за ову установу. И кандидата је било врло много: про-

сечно пет на сваки мандат. Врло је лако могуће, да ће овај корак француске владе много утицати и на становништво британске Индије, која се већ у велико диже и тражи слободе.

Суђење деци.

Енглески лист „Дејли Мел“, говорећи о том како треба казнити младе, непуполетне, преступнике, вели, да би врло добро било, кад би се за те случаје поставио посебан суд, који би са децом преступницима сасвим друкчије поступао него што то бива са одраслим кривцима. Деца почине кривице већином из неразликовања добра од зла. Има даље размажене и распуштене деце, која не знају слушати. Ту би држава била дужна утицати на децу развијајући их и поправљајући. Ниједно дете осим можда оне деце што су наследила није тако рђаво, да се из њега не би могао начинити колико толико ваљан човек. Према томе поступа и суд са дететом. Судац мора бити у очима детета идеалан човек, његово поступање очинско. Судска расправа води се тајно, дете се не држи у тамници, већ му се даје прилика да научи штогод добро. Пушта се кући, поверавајући родитељима даљи надзор. Ако би родитељи друкчије поступили, противно сутском упутству, дете се доводи натраг. Четир државе из Уније (Сједињење Државе Северне Америке) већ су завеле овакве дечје судове. У држави Колораду у вароши Данверу испао је покушај овако: од 554 кривца требало је по истеченом року васпитања још само 31 дете задржати у затвору. Према изјави колоратског управника уштедила је држава на овај начин за 18 месеци 88.000 долара.

Покрет жена.

После Швајцарске и Аустрије, које већ имају по једну доценткињу на универзитету, долази Холандија. Ових дана именована је госпођа д-р. Локе приватном доценткињом за француски језик на универзитету у Бронингену. — У Данској је једна женскиња добила место стенографкиње у парламенту. — Немачка влада је поклонила женској реалној гимназији у Хамбургу 25.000 марака (30.000 круна), да изгради нову зграду. — На техничкој школи у Прагу добиле су женскиње право, да као редовне слушалице посећују предавање и полажу испите. Немачки ђаци су се томе опирали, а чешки су тај корак радосно поздравили, износећи, како женскиње имају право да се боре за свој опстанак као и мушки. — Приликом прославе седамдесето-годишњице свога рођења добила је Енглескиња Флоренс Најтингал од краља Едварда орден за заслуге на пољу неговања болесних и рањених.

Читуља.

Јављају из Вуковара, да је тамо преминуо Тоша Шећерковић, месар, у 64. години живота свог. Сахрањен је уз велико учешће грађанства. Покојник је био добар Србин и одушевљен члан радикалне странке. Синовац му је био пок. др. Тоша Шећерковић, који је прошле године преминуо. Лака била црна земља честитом покојнику!

Палата „Росија“ у Београду.

Готова је палата, коју је у Београду подигло руско осигурајавуће друштво „Росија“. То је најлепша и најскупља палата на балканском полуострву, а стала је око два милијона долара.

Забаве.

Светосавске забаве одржаће се у Нештину, Ковину, Инђбруку, Сентомашу, Јасеновцу, Приједору, Руми, Рајевом Селу, Ади, Будимпешти, Пакрацу и Вуковару, Прагу и Грабовцима.

Брзојави „Застави“

Стигли 12. јануара.

Угарски сабор.

Будимпешта. Посланик Мереји износи извештај верификационог одбора. Тај одбор налази, да је избор посланика Золтана Дешија у реду. Сабор усваја у трећем читању законски предлог о броју регрута. Затим прелази сабор на законски предлог о уређењу имања у Ердељу.

Главни уредник: Јаша Томић.
Одговорни уредник: Константин Брадваровић

ОДГОВОР.

„Србобрановом дописнику“.

У 4. бр. „Србобрана“ од о. г. изашао је неки допис под насловом „Српско-румунски спор у Орешцу“ у ком се неоправдано нападам као свештеник орешачки. На цео допис нећу да одговорам јер ствари данас по Србе врло добро стоје, као што се сваки може уверити из уводног чланка, који је изашао недавно у „Застави“ о истој ствари. Једино пак на дописникове речи „после смрти Митрове наша српска конзисторија место да је поправила стару погрешку, у место да је упражњено место попунила је с којим младим агилним човеком, она је поверила администрирање парохије г. Стевану Дејановићу“..... примећујем, да то није мњење Срба орешчана већ лична злоба два—три парћана, који мисле, да ћу се ја од Орешца помоћи. Још 1906. г. изишао је у „Родољубу“ готово од речи до вечи исти таки допис — што се мене тиче, — а писао га је онда а сад је другог подметнуо — нико други него један парћански чиновник, који своју дружност у највећој мери занемарива — а на свако свештено лице напада — особито из потаје. Да сам „неагилан“ види се по томе, што сеоски бележник, затупана влашеканьа, измишљава све могуће тужбе против мене, а један орешачки Власи јавно је у школи рекао „да ће побунити цело село и претући ме, — јер свему њиховом неуспеху — веле — крив сам ја“. Није дописнику „Србобрановом“ стало до српског бољитка — јер и он зна, — да орешачки Власи сваки дан Бога моле — само да мене нема — већ му је стало, да једним ударцем две муве убије, — да конзисторију представи као немарну а мене као неспособног. — Шта сам ја учинио за Србе орешчане, то ће они сами у јавности укратко изнети, који су свакако меродавнији него дописник „Србобранов“, — но ако дописник „Србобранов“ зна за ког „агилнијег“ свештеника нека га слободно препоручи конзистори вршачкој па ће му како она тако и остали српски народ захвалан бити. —

У Парти 6. јануара 1908.

Стеван Дејановић,
парох и администратор парохије орешачке.

ПРИНОСЛАНО.*)

Славном уредништву „Заставе“ у Новом Саду.

У 4. броју вашег цењеног листа изволели сте места дати мојој примедби против неких неистина у „Бранику“ а што се моје личности тиче.

Сматрајући за дужност да се захвалим на тој предусретљивости уједно молим да ми се још једном места даде, да још још једну неистину исправим, јер је „Браник“ опет дигао нож на моје поштење, ваљда да докаже, да има јаке као у животиња живце, да није нервозан, јер по њему нервоза као да дифамира човека.

Чудим се што то ради кад примећује, да сам незнатан и ништав, јер до 1. јануара 1908. није ни знао да постојим, већ се само као кроз сан сећа, да сам се по либералним кућама новосадским частио.

Пошто је то опет једна неистина, хоћу да ју исправим.

Два или три пута био сам у каменичким виноградима новосађана за сво време мога живота, а сећам сећам се не као кроз сан, већ као да је јучер било, да сам отишао и био не да се частим, већ да после опетованих позива дадем прилике за одужење на предустретљив дочек у манастиру.

Био сам код људи, које сам за честите држао и држим, и нисам испитивао какве су партије, а ако су либерали, доказ је, да и међу либералима има поштеног света.

Дочекивао сам их и враћао посету као што сам дочекивао и враћао посету и радикалима, и нико ми досада није пребацио да сам партизан.

Примећујем још, да штујем и највећег грешника кад видим тежњу његову за покајањем и кад опажавам плодове таковог кајања, а осуђујем „праведника“ који не види брвно у оку своме и заборавља, да су десет заповеди божје једна другој координиране, и да према томе грех против IX заповеди није ништа мањи од греха против осталих заповеди.

Када се са пуним именом браним нападам за часно име нападача, којег по начину писања као да познајем. Хвала му на братској љубави!

У манастиру Беочину 10. јануара 1908.

Са велештовањем
Димитрије Бранковић
архимандрит.

*) За ствари под овом рубриком не одговара уредништво ни у ком погледу.

Српско народно позориште.

Недељни ред позоришних представа.

У суботу, 12 јануара, први пут: »Валенска свадба«. Драма у 4 чина, написали Лудвиг Гандхофер и Марко Броницер, с немачког превео Б. С. Давичо.

У недељу, 13. јануара: »Балканска царица«. Драма у 3 чина, с певањем написао Никола 1, с одобрењем песниковим за позорницу удесио А. Хаџић, музика од Х. Дубека. (Представа за народ с обаљеним ценама, ван претплате).

Трговина.

НОВИ САД, 12. јануара 1907. године.

Пшеница прве каквоће 24 к. — до 24 к. 40 п.
Пшеница нова 24 к. — п. до — к. — п.
Пшеница средња 24 к. — п. до — к. — пот.
Пшеница лакша 23 к. 60 п. до 23 к. 80 пот.
Наполица нова — к. — п. до — кр. — пот.
Јечам 15 круна — пот. до 15 кр. 60 пот.
Зоб нова 14 кр. 60 пот. до 15 кр. — пот.
Кукуруз у зрну стари — к. — п. до — к. — п.
Кукуруз у зрну н. 12 кр. 40 п. до 12 кр. 80 п.
Кукуруз у клипу н. — кр. — п. до кр. — п.
Маст 136 кр. — п. до — кр. — пот.
Сланина 136 кр. — пот. до — кр. — п.
Сланина паљена 136 кр. — п. до — кр. —
Свињи угојени тешки 84 до 86 пот. } кил
Свињи средњи . . 80 до 82 пот. } кил
Свињи лаки . . . . 72 до 74 пот. } кил
Теоци 100—108 по кили
Јагњци ——— пар

•

БУДИМПЕШТА, 23. јануара 1907. године. — Оригинални дневни извештај будимпештанске филијале Српске Банке са будимпештанске житне и продуктне берзе.

Данас је продато у готовој роби:
Нова пшеница:
Потиска 400 мтц. 77 по 25 75.
Бачка — мтц. — по —
Столно београдска 100 мтц. 79 по 25·70.
(Све се цене разумевају за 3 месеца).
Раж 200 мтц. по 21·40.
Зоб 200 мтц. по 16·60 (каса).

Закључци

Пшеница за април 1908. . . .	К	12·61—12·62
Пшеница за октобар 1908. . .	„	10·61—10 62
Раж за април 1908.	„	10 80—10 81
Зоб за април 1908.	„	8·22—8 23
Кукуруз за мај 1908.	„	7·——7·01

Све се цене разумевају за 100 кила робе у крунској вредности.

СКОТОВА ЕМУЛЗИЈА

има особит ојачавајући утицај на читав организам лечи и снажи плућа. — Кашаљ и навебима како да су застарела и упорна брзо их надјача **Скотова емулзија.** Чак и онима, који пате од несвестице пружа олакшања

Скотова Емулзија

и претпоставља кад би се лечење за времена почело и потпуно и трајно оздрављење.

марком само са Право — рибам — као знак гарантије Скотовог поступка.

Цена оригиналној боци
2 Кр. 50 пот.

Може се добити у свима апотекама

1202 3—5

Зубобољу, главобољу, болове у леђима и крстима, уветост, још нам увек лечи Келеров Елза-флуид. Једно туце на пробу франко 5 кр. Поручујте од Е. V. Feller in Stubica, Centrale No. 105. (Agramer Kom). **Fritz.**

1303 2—3

П. Н.

Част нам је са овим поштованом грађанству Новог Сада и околине до повољног знања ставити, да смо долепотписани купили познату **добро реномирану најстарију**

ШПЕЦЕРАЈСКУ И ДЕЛИКАТЕСА РАДЊУ

преко од владикиног двора, гл. улица бр. 2., коју ћемо под својим протоколираним именом

„КОД ТИГРА“,

у великом и малом, под личним надзором даље водити.

Пошто ће нам као младим почетницима главна брига бити да поштованом грађанству са најбољом робом, солидном послугом и умереном ценом на сусрет изађемо и тиме поверење стечемо, то молимо за многобројну посету.

С особитим поштовањем

Лаза Микин и Стојковић

1608 6—8

Књижевни оглас.

Ушла је у штампу и ускоро ће изаћи књига:

Бој на Косову — Сеоба Срба — Црна Гора.

КРИТИКА РУВАРЧЕВЕ ШКОЛЕ.

Ово су управо подлисци, које сам штампао у „Застави“ под именом „Неродо љубива Историја“, само дотерани и проширени.

Књига ће изнети 8—9 штампаних та бака велике осмине на финој хартији и коштаће **2 круне**.

Препродавци и књижари за готов но вац добивају 25% рабата.

Поруџбине и новац молим да се пошљу на адресу г. **Косте Лере**, (**Нови Сад**.)

Нови Сад, јануара 1908.

Јаша Томић.

Изишао је из штампе и разашиље се

„РАД“

СРПСКИ НАРОДНИ ВЕЛИКИ КАЛЕНДАР

за 1908. годину.

са одабраном садржином и лепим сликама.

Цена је по комаду 80 потура, Препродавци имају рабат 33⅓, но они плаћају поштарину.

Наручбине треба упутити **ЈЕДИНО** на

Управу друштва „Рад“

у Руми.

ТРАЖЕ СЕ

ГУСЛЕ

Ко има на продају гусле са две жице, нека се пријави, а по могућности нека донесе гусле у администрацију „Заставе“

1 -3

Имам 12 НИЗИ БИСЕРА

у облику оковратног адиђара, средње величине, које продајем — Обратити се на адресу

Софија Мандић

24 3—3 **Бингула** з. п. Ердевик

Никола Прерадовић

опанчар

у Земуну,

продаје у „Српској Кафани“ у Земуну сав кафански прибор и пиће — а уједно и локал издаје. Упитати се код истог.

11 3—5

Дражба на мањак.

Потписана српска православна црквено-школска општина расписује дражбу на мањак ради преоправке своје школе.

Целокупна радња предрачуњена је на 5000 круна.

Дражба ће се одржати у недељу 20 јануара (2 фебруара) 1908. године у овомесној српској православној школи, у 8 сати пре подне, са горњом исклучном ценом

Дражбоватељи су дужни положити 5% јамчевине, а подуветник ће то изравнати на 10% у готовом новцу, што ће му се као кауција задржати.

План, трошковник и услови могу се видети сваки дан у српској православној школи.

Српска православна црквено-школска општина у Иванди (Torontál megye) 9. (22.) јануара 1908. год.

Милан Протић учитељ перовођа. **Алимпије Перинац** председник.

43 2—2

РАДИ ЖЕНИДБЕ.

Млад удовац, трговац тражи себи супругу, старију девојку или младу удовицу са миразом. Понуде на администрацију овога листа молим послати.

42 2—3

„Српско Братство“

једина је задруга, која поред исплаћивања посмртнине од 1 000 или 2.000 круна води бригу и о сирочади. Срби родитељи, ма које вјере били, будите што прије редовни чланови; а имућни се Срби моле, да буду пријатељи српске сирочади, па да се упишу за добротворе (који само једном плате 100 круна) или за подупирače (који сваке године плаћају 6 круна). Уписе прима Управа (Zagreb, Ilica br. 7.), а и повјереници, гдје их има.

12 5—50

ТРАЖЕ СЕ

озбиљни продавци

СА ВЕЋИМ КАПИТАЛОМ

за продају мрког угља

(BRAUN KOHLEN).

Угаљ је одличног квалитета нарочито се продаје за печење цигаља, млинове, пиваре и остала подобна предузећа Обратити се потписатом

Димитријевић Обрадовић и комп.

6. 3 8. Београд Његушева 59.

Тороњске Сатове

за цркве, варошке куће, двогоне, школе и т. д. најновијих, најбољих конструкција у солидној изради произвађа

Rich. Liebing (РИХ ЛИБИНГ) заклети проценитељ и стручњак ц. к. трговачког суда и ц. к. вар. делег. среског суда за 13. бечки среа.

Wien, XIII/10, Speisingerstr. 66.

Парохијским звањима и црквеним општинама дајем и на одплате Предрачуне шаљем бесплатно.

1505 7—10

ПРЕДАЈА РАДЊЕ.

Моју **мануфактурну и мешовите робе трговину** у највећем српском месту (у Бачкој) без конкуренције предајем Рефлектант не мора имати готових новаца. Годишњи обрт је 60—70 000 К

Срби имају првенство.

За адресу обратити се код администрације „Заставе“.

1677 5 5

ПРОДАЈА КУЋИШТА

Бивше земљиште дра Цепењага сад својина г. **Михајла Блашковића** подељено, на 10—12 **кућишта** (**плацова**) продаће се у недељу 26. о. м у 10 часова пре подне, путем слободне дражбе (лицитације) онима, који највише буду понудили.

Који желе лицитирати, нека се изволе у назначено време у кући г **Михајла Блашковића**, број 3869 појавити.

Ближа извешћа код:

Дра Опенхајмера

22 2—2 **Вршац**

ПРОДАЈЕ СЕ

25 ЛАНАЦА

прве класе ораће земље

добро нађубрене која лежи на Јарку, нуз гардиновачки атар На тој земљи имаде засађен 1 ланац винограда, кућа и остале стаје, које су потребне за пољопривреду.

Купци нека се обрате на власника

Матија Панић

48 1—1 у Доњем Ковиљу.

ПОМОДНА ТРГОВИНА

Јовановића и Срткића

У САРАЈЕВУ

потребује способног

АУЗЛАГ-АРАНЖЕРА

У понуди треба означити референције и фикс-плату, коју тражи и кад може ступити.

45 2—3

ЛИБМАН и ТОТОВИЋ

НОВИ САД

Житна пијаца бр. 1.

Ћурчијска ул. 37.

ТЕЛЕФОН

бр. 159.

ФАРБА

ВЕЛИКО стовариште гипса, цемента фирнајза, лакова, туткала, пензле, паркепасте и разног материала,

по врло умереној цени.

БРЗА И СОЛИДНА ПОСЛУГА!

769 23—50

КОНТОАРИСТА,

који потпуно влада српско-хрватским језиком са знањем мађарског језика и стенографије имаде првенство, а да је поуздан радник, може добити место код

Cognak-Industrie A. G.

Zagreb (Загреб.) 44 2—2

ЈЕДИНА ВЕЛИКА СРПСКА ТРГОВИНА

ПОСЛОВНИХ КЊИГА ЗА НОВЧАНЕ ЗАВОДЕ, ТРГОВАЧКЕ КУЋЕ И Т. Д. И Т. Д.

МИЛАНА ИВКОВИЋА

НОВИ САД (Ujvidék)

ћошак главне и дунавске улице

препоручује своје велико стовариште готових од најмањих до највећих **књига и зготовљава сваку пословну књигу по нарочитом ра теру и жељи. Даље артије, коверата у свакој величини и квалићи, изврснога мастила, прави енглески пера, оловака. Шанон-Регистера, Шапирограф-апарата** за снимање писама и т. д., **м стионица, правачника и све остале приборе за канцеларије по најјефтинијој цени.**

Израђује **све могуће штампарске послове** са врло **укусном израдом** и са **најновијим** словима и шарама, као брифпапира, коверата карата посетница, позивница, **акција** и т. д. по цени јефтинијој него игде.

47 1—50

ИМАДЕМ

16 ДЕОНИЦА

од Српског трговачког друштва, које сам вољан продати по 50 круна комад.

Купци за поједине или за све деонице нека се обрате на

Милана Николића

27 3—3 трговца у Бач-Пивница (Pinczéd).

Објава.

Намјенили смо продати добро идућу подружницу у **Вуковару** ради обитељских околности.

Скупа са намештајем који је потребан за кројачку радњу, и са складиштем сук на, које се тамо налази уз умјерану цјену уз повољне увјете

Понуде у **Осеку** код подписане тврткe или у истој подружници у **Вуковару**.

32 2—6 **Аничић и Рушка.**

За јесењу и зимску сезону

препоручује

ново богато стовариште мушке и женске помодне робе 498 36 —

Душана С. Монашевића

у Новом Саду

свој велики избор тврдих, плишаних и меканих мушких и дечијих шешира, кожних и вунених капа, Јегерових и памучних трикова, мушка и женска бела рубља, кравата, путничких торби и кофера, најновијих лајпцишких штраус и чинчили боара највећи избор украса за женске костиме свилених, глотаних и штофаних жипона, зимских и кожних рукавица, мидера, цепница, најбољих кишобрана венаца и велова за невесте, жанилских марама и шалова парфимерије, мирисавих сапуна и т. д. и т. д.

Највећи избор других ствари у овој струци.

Правих руских и американских каљача.

Велики избор ручних радова.

ЖЕНИО БИ СЕ.

Трговац, 35 година стар, римокатоличке вјере, посједник трговине жељеза у варошици у Угарској на граници Хрватске ради слабог познанства жели се овим путем упознати женидбе ради са **девојком или удовицом без деце**, са миразом 10 до 15 хиљада круна, вјера споредна ствар. Понуде по могућству са сликом моли под **„Сретан брак“**, на администрацију овога листа. Дискреција строго зајамчена.

33 2—3

Стечај.

На упражњено учитељско место у српској православној вероисповедној школи у Великом Бечкереку овим се стечај расписује.

Са овим су местом скопчана ова берива: У име основне плаће 1000 круна и 2 хвата тврдих дрва исечених; стан у нарави или законом прописана станарина; 50 круна 40 потура за школску послугу; 20 круна у име паушала; 2 круне од укопа и парастоса, кад на њега ред дође и законом прописани петогодишњи доплаци.

Дужности су прописане школском уредбом од 1872. год а осим тога је дужан у цркви појати и школску децу своју у појању обучавати. Настављаће у оном разреду или разредима које му месни школски одбор додели, а повторну ће школу држати кад на њега ред дође.

Молиоци имају ваљано инструисане молбенице путем месног школског одбора на црквено школску општину упутити.

Рок је стечају шест недеља од првог увртшења овога стечаја у званичном листу.

Из седнице српског православног школског одбора одржане у Великом Бечкереку дана 3. (16) јануара 1908 год.

Др. Младен Панић,
председник школског одбора,

Поп Драгутин Мојић
перовођа.

28 3—3

Само са именом **SICULIA** означене боце јесу праве.

Малнашка **SICULIA** изворита вода.

Најбоље лековито и освежавајуће пиће.

Одклања одма горушицу.

Ненадмашимо за стварање прохтева и за лучење слузи!

1575 8—80

Код болести катара, гуше, душника, беле цигерице, стомака, црева, бубрега, бешике надмаша све минералне воде.

Главно стовариште за Угарску.

Brázay Kálmán

Budapest
Jozsef-körút 37.
Телефон бр. 59-64.

Краљ свих сонних-киселих вода.

Добија се у свима апотекама, дрогеријама и деликатесним трговинама.

ОРИГИНАЛНО ПИЛЗАНСКО ПИВО

ПРВЕ

ПИЛЗАНСКЕ ДЕОНИЧАРСКЕ ПИВАРЕ

у Пилзну

ТОЧИ СЕ

у хотелу „Бела лађа“

у Новом Саду.

1519 6—20

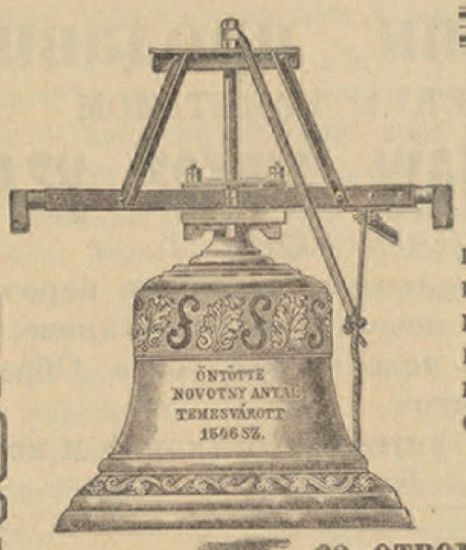

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА

ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА

АНТОНА НОВОТНИЈА

У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — **са гаранцијом на више година** — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем 1032 20—52

од мене израђена и много пута одликована

са отвореним одушкама провиђена звона

која су у горњем делу — као виолина са отвором у виду фигуре S провиђена и која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако једно патентирано звоно од 327 килограма изједначује са звуком других по старој системи ивених звона од 461 килограма

Даље препоручујем **козе за звона** од кованог гвожђа, у торњу слободно стојеће; **звона или шоље за сатове** од метала, **прављење старих звона са крунама од кованог гвожђа**

Илустровани ценовници и прорачун трошка бесплатно и франко.

На миленарској земаљ изложби у Будимпешти 1895. награђена са великом миленарском медаљом

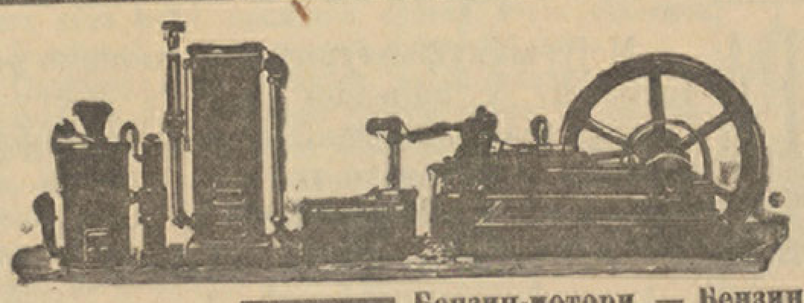

Osers & Bauer

Wien, XX. Dresdnerstr. 81—83.

шпецијална фабрика за израду мотора

Budapest, Podmaniczki ut, 18.

МОТОРИ ЗА ГАС (Saugges-Motore.)

Бензин-мотори. — Бензин-локомобили.

Најјефтинија снага за рад у садашњости (1—2 потуре потрошња), Преко 1000 стројева у промету. Повољни услови за плаћање. Предрачун бадава и франко.

Машине су у последње време лиферoване: Барону **Ерне Банфију** у Клужу 25 коњских снага.) — Грофу **Бели Вању** у Мезе-Зах (30 коњ. снага,) — Грофу **Иштвану Бетлену** 2 строја по (25 коњ. снага). — Грофу **Артуру Телекију** у Тапсу (30 коњских снага.) — **Ипре Такачу**, парна млина у Пасто (60 коњ. снага). — **Шаму Роспану**, млина у Мозу (40 коњ. снага). **Абросију Алесу** у Марош-Лугошу (40 коњ. снага.) — **Вељему Штенгеру**, Тополовац млина (60 коњ. снага). — **Вицманској фабрици намештаја** (20 коњ. снага.) — Фабрици **чоколаде и ликера** часних **Траписта** у Рајхенбургу (30 коњ снага.)

1619 5—52

НАЈБОЉИ

ПАПИР ЗА ЦИГАРЕТЕ

на свету ипак су:

„Les Dernières Cartouches“

extra et vergé

„Mizpah“ vergé **„Ramses vergé“**

„Le Zouave vergé“

светске прослављене фабрике папира за цигарете

Braunstein Frères, Paris.

Сопствена фабрика папира GASSICOURT код Мантеса (Француска).

ОСНОВАНА 1878.

654 41—52

KALOGÉN

Бразајеве Францове ракије

КРЕМ ЗА ЗУБЕ је најбоље.

261 36—40

За јесењу сезону

стигао ми је врло богат избор

у женској и мушкој конфекцији

као и највећи избор у женским костимима, шосовима, свиленим, вуненим и батистаним блузама, све по најмодернијем, најукуснијем и елегантнијем енглеском и француском крају.

Послуга је уз **НАЈУМЕРЕНИЈУ ЦЕНУ** код српске фирме

П. Н. Момировића

у Новом Саду,

Главна улица бр. 3.

1020 19 52

ДОБРЕ

сремске шљивовице

може се добити у свакој количини

као и

СРЕМСКА ВИНА

код Душана Тодорића

Стара Пазова (Срем)

ПЕЦАРА СРЕМСКЕ ШЉИВОВИЦЕ.

1

Kalmár & Engel творница моторских машина.

Стовариште: V. Lipotkörut 18, **Budadest VI.** Творница: VI. Üteg u, 19.

препоручује ради вршидбе као и за млине своје једнос авне бензин-моторе, бензин-локомобиле, као и моторе, које у лаче гас, које се м гу V. Lipotkörut 18. увек у раду видети.

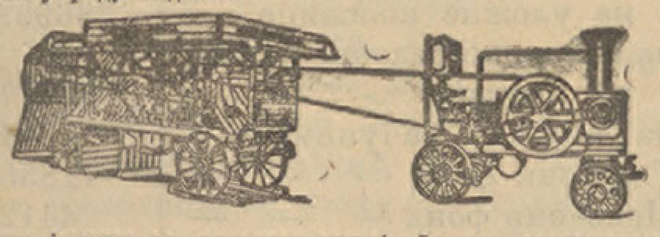

Пуно јамство за извр стан вршај. Једина досадања новина. Ови мотори, који тачно раде а са про том конструкцином могу се од сва ога нестручњака лако водити.

Ценовници бадава! Јефтине цене!

И на отплате! 1555 7—26

НОВА КОЖАРИЈА.

Частим се обавијестити сву господу обртнике као: постоларе, опанчаре, папучаре, ременаре, седларе, ћурчије и т. д. у опће свакога који кожама ради, да сам отворио добро сортирану трговину кожа и горњих дјелова, те сам у стању **јефтиним ценама** и великим избором свакога солидно послужити.

Особито ћу пазити на ванске наруџбине, које ћу увијек што брже и јефтиније извршити.

Препоручујем се са велештовањем

Саламон Фишхоф

1651 5—25 **Вуковар.**

Anton Lužný, **Budapest, V.** Váczi-körút 12.

Преко пута од Андрашијеве улице препоручује своју новоуређену трговину

чоје и кројачког цугехера,

свих врсте, најфиније, најмодерније туземске и праве енглески штофове, за практична елегантна мушка и женска одела. Изврсну чоју за билијаре и карташке столове. Лиферовање за друштва и свештенство.

Најбољи цугехер! Најефтиније ствари!

Моја богата колекција од му три; налази се у свакој бољој кројачкој радњи.

Мустре шаљемо бадава!

1559 5-5

Пријатељима књижевности.

Од 1. јануара 1908. године

„СРПСКИ КЊИЖЕВНИ ГЛАСНИК“

улази у осму годину свога излажења. За седам минулих година „Српски Књижевни Гласник„ је био најбољи часопис у Српству. То потврђују многи наши, југословенски и словенски листови, као и огроман одзив публике у Србији и ван Србије.

Сталне рубрике „Српског Књижевног Гласника“ јесу: 1.) Приповетке, романи и драме (изворне и преведене), 2) Песме (изворне и преведене), 3.) Огледи из књижевности, науке и друштвеног живота, 4.) Одломци из српске и стране књижевности, 5) Ситни прилози, 6.) Књижевни преглед, 7.) Научни преглед, 8.) Позоришни преглед, 9.) Уметнички преглед, 10) Политички преглед, 11.) Оцене и прикази, 12.) Белешке.

Претплата се шаље увек унапред и она износи: на годину 18 динара (круна), на 6 месеци 9 динара (круна), на 3 месеца 4·50 динара (круна). — Претплату прима администрација „Српског Књижевног Гласника“. Београд, Скопљанска улица 9. За идућу годину већ се врши упис. 1700 3—6

ЦАРСКО КУПАТИЛО (Császárfürdő) у Будимпешти

Летња и зимња лековита купка, својина мађарског калуђерског реда „милосрдника“. Сумпоровито топло лековито купатило првог реда; парна купка са модерним уређењем, удобна блатна купатила, базени за пливање, турске камене и мраморне купке; парна, са суморном киселином и електризованом водом купатила. Начин лечења пићем и удисањем 200 удобних станова. Солидна послуга, умерене цене. Проспекте забадава и бесплатно шаље

14 15—16 **УПРАВА.**

!!! КАШАЉ !!!

ИЛУЋНЕ БОЛЕСТИ. | ПРОМУКЛОСТ.

до сад сигурно опробано средство Франклеове пилуле (погачице) лечнички препоручено. Врло пријатан укус. 1 велика кутија 2 кр. 40 пот. Две кутије шаљу се франко. Може се добити у апотеци

Frankl Antal

1532 4—40 Szeged, Felső város 30.

Недостиживо средство за негу лица и руку јесте

1525 13—100

једино прави сасвим нешкодљиви Silva crem. Одстрањује суједице мрље, сунчане пеге и све остале нечистоће. Најсигурније средство. Може се и у јутро после прања рабити. 3 теглице 4 крунбез даљег трошка ако се новац напред пошље. Где ее не би могло добити на ручује се из

лекарне Салватор А. Козиак Рума.

ПРИПЛОД!

Чистокрвне (Vollblut) **беркширске пасмине свиња.**

Имам прасица целе године од 10 недеља

Имам супрасни крмача исте пасмине.

Имам нерастова разне величине исте пасмине

на продају.

Свака доживљена недеља прасица кошта 3 К.

Ко жели имати нека се обрати на

Милана Жигића

921 43—50 Земун — Батајница

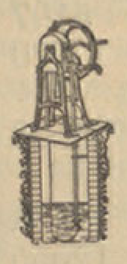

Ланчане ПУМПЕ

У НАЈБОЉОЈ ИЗРАДИ

могу се добити код

Béla Gyözö & Comp.

Pumpen- u. Spritzenspecialisten

Budapest

V. Báró Aczél-utza 3. 1576 7—10

Заштитна марка „Ленгер“

Liniment. Capsici comp.,

замена за

Anker-Pain-Expeller

је старо опробано кућевно средство, које се од многих година као поуздан лек против костобоље, реуме и назеба употребљава.

Опомена. Због подражавања, која мање вреде, треба при куповању бити пажљив и узимати само оригиналне флаше у кутијама са заштитном марком „Ленгер“ и фирмом **Richter** — Са ценом од 80 потура, 1 кр. 40 пот. и 2 круне може се у свима апотекама добити. — Главно стовариште код: Јосифа пл. Терека, апотекара у Будимпешти. 1265 16 40

Dr. Richters Apotheke zum „Goldenen Löwen“ in Prag Elisabethstrasse № 5. neu.

Разашиље се дневно.

Казани за пециво ракије

Најновије

и најсавршеније конструкције

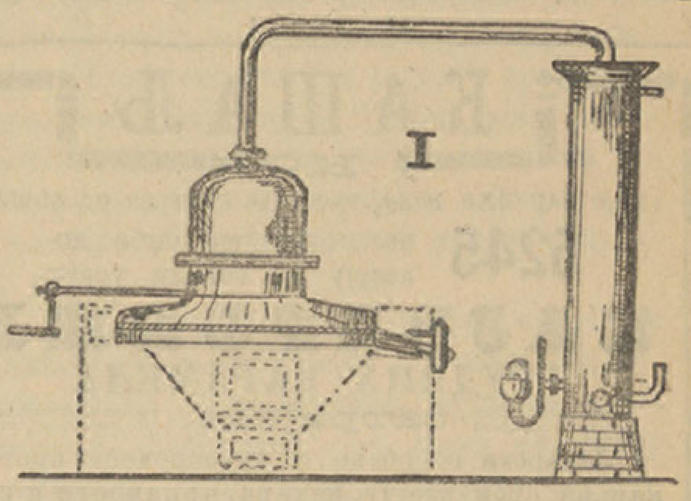

осим мог сопственог и патентованог система ракински казана, правим а имадем и увек на стовариштy сваке друге врсте које најтоплије препоручујем свима произвођачима ракије, цене су солидне, утврђене и умерене — Осим ракијских казана у мојој радионици израђујем и практичне [illegible] лице) противу **пероноспоре** по сопственом систему, а имадем их свагда готових на стовариштy да могу одмах и на већу количину продавати.. — Поред тога имам увек на стовариштy велик избор сваковрсног кућевног бакарног посуђа сопствене израде по најумеренијој цени. **Илустроване ценовнике** шаљем на захтев сваком бесплатно.

МИЛАН Т. ЈОВАНОВИЋ

казанџија

423 24—26 **у Новом Саду**

Адреса: Ujvidék Lázár-utcza 1 4. кошак

НЕКОЛИКО РЕЧИ О ТАЈНИМ БОЛЕСТИМА.

Жалосно је — али права је истина, да у данашњем добу за чудо врло много има таки људи, којима је крв и телесни сокови покварени, и који су ради своје младићке лакомислености и хрђаве навике своју живчану систему и душевну јакост уништили. Сад је најпречe време, да ово грозно стање престане. Неко мора бити, који ће младиће о полном животу добровољно, искрено и темељно поучити, неког мора бити, коме могу људи своје тајне болести слободно, без устезања и са поверењем поверити. Али није доста, ове болести ма коме испричати, већ се мора таком савесном специјалисти лечнику обратити, који о полном животу може савете дати, те на евентуално већ постојећим болестима помоћи, онда ће нестати тих тајних болести.

Таког узвишеног позива и за то је опште познати завод др. Палоца, бившег болничког лечника, специјалисте Budapest VII. Rákóczi út 10.), где уз највећу тајну може свако (како мушки, тако и женске) добити разјашњење о спољном животу, где се крв и телесни сокови болесника очисте, живци ојачају, цела се система опрости од болести, и душевни болови нестану. Овај је завод услед досада чињеног и на толико хиљада болесника са успехом изведеног начина лечења у целој монархији једини, Без сметања дневног рада, са сигурним успехом, темељито и брзо лечи већ од толико година др. Палоци са његовим специјалним начином лечења и у најзанемаренијим случајевима сифилитичне раке болести цеви за мокрење, бешике, живаца и кичме, последице сифилиса, курење семена, ослабљену људску снагу (импотенција), слатку жилу, болести крви, болести кожне, те све болести женске. За женске посебна чекаоница и посебан улаз. Даљина није препрека лечењу. Ако ко ма из кога разлога особно не може доћи, драговољно му се даје на писмо опширан, дискретан одговор (к писму треба само биљег за одговор приклопити). Након докончаног лечења писма се спале или на захтев враћају се. Завод се брине и о специјалним лековима. У заводу говори се и кореспондира се српски. Прима се дневно од 9 сати до подне, до 6 сати по подне (недељом до 12 сати у подне.)

Наслов: Др. Палоц бивши болнички лечник, специјалиста Budapest Rákóczi út 10. 39 3—

ПРВА ВЕЛ. БЕЧКЕРЕЧКА ТВОРНИЦА САПУНА

ВЕЛ. БЕЧКЕРЕК, Верешмартијева и Петефијева улица

Израда сваковрсног кућевног као и мирисавог сапуна Асталски, црквени и воштани свећа. БЕРБЕРСКИ САПУН у изврсној каквоћи. **Српска установа.** 1122 24-2

ЗА ЧУДО ЈЕФТИНО!

600 ствари само за 1 фор. и 85 новч.

Један диван презиционални сат, који се навија сваки 36 сата, са гаранцијом доброг хода са позлаћеним ланцем; 1 дивна игла за пошу са симиљи-бриљантом, 1 врло елетантан позлаћен прстен са имитираним драгим каменом за господу и госпође, 1 диван кође са 150 источних бисера најмодернија накит за женске, 1 дивна гарнитура са дугмадима за манжетне, крагнове и груди са гаранцијом 3 постотка дубл-злата, 6 комада правих кончаних цепних марака 1 врло леп елегантан писаћи прибор од никла, 1 дивна кутија са огледалом и финим чешљем, 1 лепо мирисави сапун, 1 врло лепо увезена белезница. 72 енглеска пера за писање и 20 комади за дописивање и још 395 разних ствари које су у кући потребне баоава. Све укупно са сатом, који сам те новце вреди, кошта сами 1 фор. 85 нов. Р. зашиље у наточ (per Nahname) или кад се пошље новац унапрее.

EXPORTHAUS

H. SPINGARN, Krakau № 140.

Ко наручи два пакета, добија још бадава 1 фини федермесер са две оечетице. За сваки даљи пакет више од два добија се такође такав, федермесер. Ако се коме пошиљка не допада, новац се враћа.

41 1—1

КАШАЉ

ко

своје здравље воле, треба да се чува од кашља.

5245 нот. овер сведоџбе доказују за велики успех

КАЈЗЕРОВИХ

ГРУДНИХ КАРАМЕЛА

сатриједе.

Лекарски опробане и препоручене против кашља, промуклости, катара, крквости и катара у ждрелу. Пакет 20 и 40 пот. Дозна 80 п.

Добија се у Новом Саду код *Стојановића и Радовановића и Љ. Стефановића Сина; Деадато апотека* Петроварадин; *Антон Каинис*, Инђија; *К. Пероша* Бавениште; *Јос. Хондла*, Рума; *Стевана Штрасера* Карловци; *Ауг. Вагнера*, Добричево; *Павла Вујашковића*, Митровица; *Стевана Херцега* апотекара код „Орла" Н. Сад.

13б6 15—20

●●● САМО У ПИВАРИ ●●●

ДУШАНА СЛАВНИЋА

у Новом Саду

КОЈУ ВОДИ

МИЉИВОЈ РУПЋ

точи се право 1647 6—10

БУДВАЈСКО ПИВО

грађанске пиваре, које је по гласу одлуке судских стручњака **исто тако, као и пилзанско.**

АДОЛФ ЕКФЕЛД

САЏИЈА И ОПТИЧАР

Нови Сад, главна улица бр. 25.

ОМЕГА

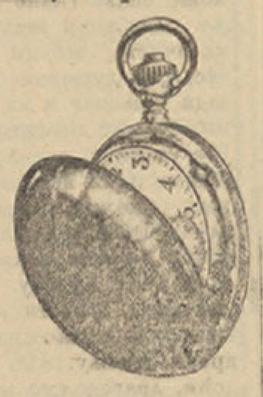

најфинији и најтачнији сат (Präcisionsuhr). Садашњости у челику, сребру и злату. Према цени најбољи сат овог столећа, који би требао сваки да набави.

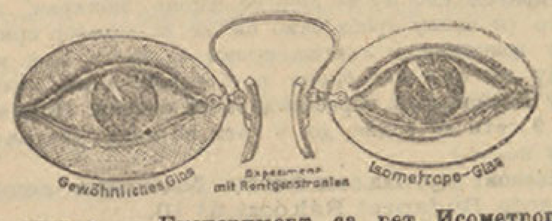

Обично стакло. — Експеримент са рет. Исометроп стакло. геновим зрацима.

ИСОМЕТРОП стакла најбоља су за очување очног вида: много слабија стакла, оштрији вид и нема замореност. 1632 52—52

Велико стовариште свију врсти сатова, златне робе, бриљанта и свију сочиварских предмета.

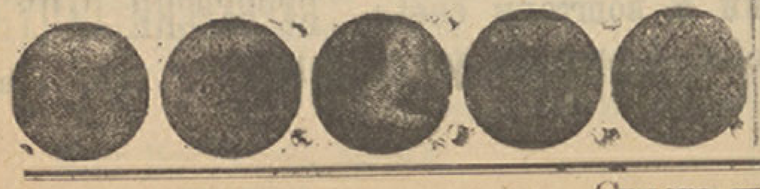

ПОЗИВ

на

II. РЕДОВНУ ГЛАВНУ СКУПШТИНУ

СРПСКЕ ШТЕДИОНИЦЕ

ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА

У НОВОЈ ГРАДАШИЋИ

која ће се држати у недјељу 9 фебруара 1908. по нов кал у 3 сата послије подне у штедионичким просторијама.

ДНЕВНИ РЕД:

1. Избор двојице акционара за овјеровљење записника.
2. Извјештај управног одбора о раду штедионице, и полагање рачуна за годину 1907
3. Извештај надворног одбора
4. Одобрење биланце, и давање разрешнице управном и надворном одбору.
5. Предлог управног одбора о подели чистог добитка.
6. Евентуални предлози према чл. 31 друштвених правила.

Нова Градишка 11 Јануара 1908

УПРАВА.

ПРИМЈЕДБА. Акцијонари који желе учествовати на главној скупштини морају своје акције додана или на сам дан скупштине депоновати на благајни штедионице.

РАЧУН ИЗРАВНАЊА

на дан 31. децембра 1907

Дугује. ИМОВИНА	Круна	п.	Потражује. ДУГ	Круна	п.
Готовина:			Главница:		
а) у благајни — —	8885	07	500 ком акција по 200 К	100000	—
б.) код поштанске штедионице — — —	2162	93	Улози:		
			на уложне књижице —	386999	89
в) на жиро рачуну код Аустро Угарске Банке	633	86	на књижице редовне недељне штедње — — —	27717	80
Менице:			на текућим рачунима —	17044	81
у портфељу — — —	550663	04	Резервни фонд — — —	11833	83
у рееконту — — —	96297	—	Пензиони фонд — — —	4412	21
Оставе — — — —	48242	10	Повјериоци — — —	11101	70
Дужници — — — —	2707	30	Остављачи остава — —	48242	10
Вредносни папири — —	4289	08	Рееконт — — —	96297	—
Намјештај и прибор 4746 49 по одбитку 10% отписа — — 474 65	4271	84	Преносна камата — —	2447	18
			Чист добитак — — —	12055	70
	718152	22		718152	22

РАЧУН ГУБИТКА И ДОБИТКА

на дан 31 децембра 1907.

Дугује. ГУБИТАК	Круна	п	Потражује. ДОБИТАК	Круна	п
Камате:			Пренос из год. 1906. —	726	45
1.) на улоге редовну недјељну штедњу и текуће рачуне са 10% порезом — — —	18733	51	Камате од мјеница — —	47692	39
2.) на мјенице у рееконту	6560	58	Провизија — — — —	2677	71
Трошкови:			Затезна камата — — —	404	93
порез — — — —	1791	72			
плата — — — —	6107	92			
станарина — — —	270	—			
канцеларијски и пословни трошкови — —	5507	40			
отпис од намјештаја и прибора — — —	474	65			
Чист добитак — — —	12055	70			
	51501	48		51501	48

Управни одбор:

Василије Миоковић с. р. подпредседник. **Др. А. Николајевић** с. р. председник.

За књиговодство: **М. Пауковић** с. р. управник.

Живко Марковић с. р, **Максим Огорелица** с. р., **Др. К Младеновић** с. р., **Никола Вилић** с р.. **Петар Поповић** с р, **Лазар Бачић** с. р, **Др Богдан Стојановић** с р.

Прегледано, с главним и споредним књигама сравњено и у реду нађено.

Надзорни одбор:

Јоца Грубић с. р, **Александар Беловитић** с. р, **Јован Јовановић** с р.

председник.

49 1—1

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.